

Derde HOVO symposium ‘Waarom doen we zoals we doen?’ groot succes

‘Als we in staat zijn het toeval te beheersen, zijn we dan nog wel mensen?’, vroeg filosoof Petra Bolhuis zich af. Op zaterdag 1 november was zij met ondermeer professor Serge Daan en professor Paul van Geert een van de sprekers op het HOVO symposium *Waarom doen we zoals we doen?* Een initiatief van HOVO Fryslân, HOVO Windesheim, Senioren Academie Groningen en Drenthe en HOVO Nederland.

Dat een leven lang leren populair is, laat de tot aan de nok toe gevulde collegezaal van de Rijksuniversiteit Groningen zien. Ruim 350 HOVO cursisten luisteren geboeid naar de eerste spreker. Evolutionair bioloog Serge Daan die sinds 2003 de Nico Tinbergen leerstoel in de Gedragsbiologie bekleedt opent met zijn lezing *Evolutie en reproductie, een paradoxaal verschil tussen mens en dier*. Hij vraagt zich af waarom de mens als enige diersoort juist minder kinderen krijgt in gunstige omstandigheden. Dus hoe hoger het inkomen, des te minder kinderen. Terwijl er juist verwacht kan worden dat er reproductieve terughouding is in slechte tijden. Het lijkt erop, dat we ons aanpassen als in het stenen tijdperk, dat wil zeggen dat we later kinderen krijgen, meer onderwijs genieten en selectiever zijn ten opzichte van een partner om samen kinderen mee te krijgen. Ofwel, zo concludeert Daan: we passen ons zo lijkt het, slecht aan de huidige omstandigheden aan. Professor Daan werd voor zijn werk in de gedragsbiologie vele malen internationaal onderscheiden. Recent mocht hij de prestigieuze Award voor Eminent Scientist van de Japan Society for the Promotion of Science in ontvangst nemen.

Hoogleraar Klinische en Ontwikkelingspsychologie aan de RUG Paul van Geert gaat in zijn humorvolle college *De dynamica van de menselijke ontwikkeling* in op de stapsgewijze ontwikkeling van de mens. Hoe wordt de ontwikkeling beïnvloedt door biologische factoren als de genen of het brein. Maar het is zeker niet alleen een ‘genetische blauwdruk’ zo stelt hij. Net zo belangrijk zijn sociale factoren zoals opvoeding en onderwijs. “Al deze mechanismen werken samen in actie en interactie. Het kind met zijn ouders, klasgenoten en leerkracht. Maar ook het omgaan met emoties, taalkennis en intelligentie. Deze componenten beïnvloeden elkaar voortdurend. De ontwikkeling van een mens is een zelforganiserend proces, de ene stap volgt op de andere.”

Zelfonthulling

Na de middagpauze kunnen de bezoekers uit een lezingencarrousel twee lezingen kiezen. De vier verschillende docenten belichten ieder vanuit eigen invalshoek het centrale thema van de dag. Zoals filosoof Petra Bolhuis, zowel docent bij de Senioren Academie Groningen en Drenthe als HOVO Fryslân. In haar lezing *Kwetsbaarheid en distantie* gaat ze in op manieren waarop we met kwetsbaarheid omgaan. Over hoe het zou zijn, als alles wat we doen zou lukken. Dan verdwijnt de menselijke mens, benadrukte ze. Want: “Als we voor ieder probleem een oplossing hebben, dan neemt onze kwetsbaarheid juist toe. Mensen zijn mensen, omdat ze zich aan elkaar laten zien door middel van zelfonthulling en dat levert risico’s op. We ‘ontmoeten’ elkaar juist, omdat we iets in elkaar losmaken.”

RUG-onderzoeker en docent Frans Sijtsma van de faculteit Ruimtelijke wetenschappen en coördinator bij de wetenschapswinkel Economie verwoordt in *Drijfveren van de economische mens* waarom korte termijn winst en eigenbelang drijfveren zijn van de economische mens. In landen zoals Rusland, India en China die zich razendsnel ontwikkelen, verdwijnt de biodiversiteit. Nog te vaak kiest de mens voor een locale winst ten koste van de kostbare en kwetsbare natuur.

Levenslang kennis vergaren

Kees Sissingh (71), gepensioneerd huisarts uit Tolbert,

volgt al elf jaar cursussen aan de Senioren Academie Groningen en Drenthe. Juist die cursussen die niet gerelateerd zijn aan zijn vakgebied. “Ik heb al cursussen

godsdienstpsychologie, archeologie en filosofie gevolgd. Toen ik nog als huisarts werkte, had ik absoluut geen tijd om me ergens anders in te verdiepen. Dat heb ik altijd als een gemis gevoeld. Toen ik met pensioen ging, heb ik me meteen opgegeven bij de Senioren Academie. Ik vind dat ik door de kennisverrijking, ook beter andere zaken in hun context kan plaatsen. Zoals nieuws op televisie of de boeken die ik lees. Voor mij zijn de cursussen een vorm van levenslang kennis vergaren. Wat ik graag nog wil gaan doen is een cursus van bioloog Herman Bekenkamp, over het ontstaan van het leven.”

Sissingh is vol lof over het symposium. “Een groot compliment voor de organisatie, die dit op deze fantastische plek in het hart van Groningen heeft georganiseerd. De ochtendlezingen vond ik erg interessant. Hoe Serge Daan vertelde over het verschil tussen het dierenrijk en het mensenrijk. Verwonderlijk... Maar ook Paul van Geert zette de psychologie van het kind goed neer, ondermeer ook door het filmpje van de onderzoeker met het kind. Naar de lezing Kwetsbaarheid of maakbaarheid van Petra Bolhuis heb ik met grote aandacht geluisterd. Dat sloot mooi aan op een aantal lezingen over de vrije wil, die ik al eerder heb gevolgd. “

Voor Maria Visscher(67) was dit het tweede symposium.

“Erg goed, zeer stimulerend, goede sprekers en originele onderwerpen. In de lezing van Daan, heb ik geboeid geluisterd naar zijn verhaal over de omaculturen en dat van Dzjengis Khan. Van deze veroveraar stamt bijna 20 procent van de wereldbevolking af. De lezing daarna sloot mooi aan en ging over de ontwikkeling van persoonlijkheid

van de mens. Ik volg in Leeuwarden al negen jaar HOVO cursussen. Toen ik mijn schoonheidssalon nog had, hoorde ik regelmatig verhalen van klanten over HOVO. De eerste cursus was kunstgeschiedenis. Later ben ik een vierjarige leergang Latijn gaan doen. Ik wilde me kunnen redden met de teksten die ik tegenkom en meer weten over de taalkundige verbinding van Latijn met Nederlands en andere talen, bijvoorbeeld de oorsprong van verschillende woorden. Momenteel volg ik losse lezingen en cursussen en zit in de reiscommissie van de vrienden van de HOVO in Friesland. Ik organiseer stedenreizen maar ook excursies bij lezingen die gegeven worden, zoals nu de expositie over Waterhouse. Ik heb me destijds voorgenomen, dat als ik niet meer zou werken ik alles zou gaan doen wat ik wilde doen en waar mijn interesse lag. De cursussen van HOVO houden mijn brein bezig. De uitspraak: ‘if you don’t use it, you lose it’, gaat zeker op.”

Tekst: Simone Pastoors

Foto's: Richard Schaap